

Verslag TTIP consultatie 25 februari 2014

Op 25 februari heeft BZ i.s.m. EZ, V&J en BZK een consultatiebijeenkomst georganiseerd over het *Transatlantic Trade and Investment Partnership* (TTIP). Er waren zo'n 40 aanwezigen vanuit bedrijfsleven en het maatschappelijk middenveld. De bijeenkomst richtte zich op vier veelbesproken onderwerpen: intellectueel eigendom, privacy, het ISDS-onderzoek en sanitaire en fytosanitaire maatregelen. De consultatie verliep constructief met veel interesse in de verschillende onderwerpen bij de deelnemers. Mogelijke onderwerpen voor de volgende consultatiebijeenkomst over TTIP zijn: impact derde landen, standaarden, duurzaamheid en investeringen.

Verslag

BZ gaf een korte introductie over het TTIP. Naast een toelichting op het onderhandelingsproces en de belangrijkste spelers stonden daarbij drie kernboodschappen centraal:

1. Handelsverdragen gaan over economische groei én duurzaamheid;
2. Onderhandelingen zijn complex: veel diverse en soms tegengestelde belangen van spelers op nationaal, Europees en Amerikaans niveau;
3. Onderhandelingen zijn altijd onderdeel van een democratisch proces, waarbij het parlement gemengde akkoorden moet ratificeren. Vanwege de aard van onderhandelingen is het echter niet mogelijk onderhandelingen volledig transparant te laten zijn.

De bijeenkomst was ingedeeld op basis van vier veelbesproken onderwerpen die betrekking hebben met TTIP: intellectueel eigendom, privacy, het ISDS-onderzoek en sanitaire en fytosanitaire (SPS) maatregelen. Gezien de betrokkenheid van andere ministeries bij een aantal van deze dossiers, waren ook het ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK), het ministerie van Economische Zaken (EZ) en het ministerie van Veiligheid en Justitie (V&J) betrokken bij de voorbereiding en de presentaties. De vertegenwoordiger van de Nederlandse ambassade in Washington DC was ook aanwezig en gaf zijn inzichten over de Amerikaanse situatie bij verschillende discussies.

Intellectueel eigendom

EZ en V&J gingen in de eerste plaats in op het multilaterale intellectueel eigendomsrecht systeem bij WIPO en de WTO.

De EU en de VS kennen verwante systemen, maar er zijn verschillen. Momenteel wordt door beide partijen geïnventariseerd welke onderwerpen van gezamenlijk belang zouden kunnen zijn. Deze onderwerpen kunnen inhoudelijk zijn, maar kunnen ook liggen op het gebied van efficiency. Van belang is dat de Europese Commissie in antwoorden aan het Europees Parlement reeds benadrukt heeft dat zij niet van plan is “*ACTA like internet provisions*” op te nemen. Ook is duidelijk dat de Europese Commissie zal inzetten op het onderwerp geografische indicaties.

Onderwerpen die mogelijk ter sprake komen tijdens de onderhandelingen zijn:

- Octrooien: zowel in de EU (*Unitary Patent en het Unified Patent Court*) als in de VS (de *America Invents Act*) wordt gewerkt aan de eigen systemen. Een onderwerp voor TTIP zou de verbetering van de samenwerking tussen octrooibureaus kunnen zijn.
- Bedrijfsgeheimen: de EU heeft recent een voorstel ingediend voor de bescherming van bedrijfsgeheimen (civielrechtelijk), in de VS bestaat reeds een systeem, dat ook een strafrechtelijke component kent.
- Auteursrecht: zowel in de VS als in de EU lopen nog consultaties over het auteursrecht. Mogelijke onderwerpen betreffen het volgrecht, dat reeds geregeld is in de EU, en de rechten van omroeporganisaties waarover ook bij WIPO onderhandeld wordt.

Bescherming van persoonsgegevens

BZK heeft een presentatie gegeven over privacywetgeving in Nederland en de EU en in relatie tot handelsakkoorden, met specifieke aandacht voor TTIP. Hierbij werd er allereerst op gewezen dat verschillende mondiale en bilaterale handelsakkoorden waarbij de EU zich heeft aangesloten al privacy-uitzonderingen bevatten voor dienstenverkeer. Tegen die achtergrond is de inzet die ook op te laten nemen in TTIP.

Ook werd het geldende algemene regime voor gegevensbescherming toegelicht, dat bestaat uit het Handvest voor de Grondrechten, de dataproctierichtlijn en de Wet Bescherming Persoonsgegevens. Deze regelgeving bevat gedetailleerde regels over wanneer grensoverschrijdende doorgifte van persoonsgegevens mogelijk is. In dit verband werd specifiek de aandacht gericht op een regime van de *US Department of Commerce* waarbij Amerikaanse bedrijven zich kunnen aansluiten als ze aan privacy-beginselen voldoen (*Safe Harbour*) om zo toegang te krijgen tot de Europese markt.

Op dit moment zijn Europese onderhandelingen gaande om de algemene regels over gegevensbescherming te moderniseren. Een belangrijk element daarvan is dat de voorschriften over grensoverschrijdende doorgifte worden uitgebreid. Inzet daarbij is om een zoveel mogelijk sluitende regeling te vinden ter voorkoming van situaties waarin bedrijven onder Europese regels van gegevensbescherming geen persoonsgegevens mogen doorgeven maar daartoe onder wetgeving van landen buiten Europa wel kunnen worden gedwongen.

Investeringsen

BZ heeft een toelichting gegeven op het onderzoek dat uitgevoerd gaat worden naar de positieve en negatieve effecten van het ISDS mechanisme. Hierbij wordt ook de politieke dimensie meegenomen. Dit onderzoek is toegezegd door minister Ploumen aan de Kamer in relatie tot TTIP. Ecorys zal de economische kant van het onderzoek oppakken. Prof. Tietjes en prof. Baetens voeren de juridische kant van het onderzoek uit.

Tijdens de consultatie werd gevraagd naar de keuze voor Ecorys. BZ heeft aangegeven vertrouwen te hebben in de gedegen economische methodes die Ecorys toepast. Daarnaast werd verzocht de onderzoeksvragen te delen. Deze zijn te vinden als bijlage bij dit verslag.

SPS-maatregelen

Door EZ werd een korte introductie gegeven over SPS-kwesties, de bescherming van plant, dier en mens. SPS is een traditioneel onderdeel van handelsakkoorden, waarbij het SPS-akkoord van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) leidend is.

Met de VS spelen verschillende kwesties, waarin Nederland zowel offensieve als defensieve belangen heeft. Vooral op gebied van vlees, zuivel, eieren, tuinbouwproducten en schelpdieren.

Aan beide kanten van de oceaan is er een hoog niveau van veiligheidssystemen. Dit maakt het mogelijk om te komen tot equivalentie-afspraken: afspreken dat de veiligheidssystemen verschillend, maar wel gelijkwaardig zijn in uitkomst. Er zal niet getornd worden aan ons hoge niveau van veiligheidsstandaarden.

Over verschillende subthema's kwamen vragen:

GMO's, hormoonvlees en klonen

De vraag of de EU met TTIP haar markt zou openen voor genetisch gemodificeerde producten, hormoonvlees of gekloonde organismen was snel te beantwoorden: nee. Hoewel dit een offensief belang van de VS is, dat ze ook zullen opbrengen tijdens de onderhandelingen, is de Europese Commissie vanaf het begin af aan duidelijk geweest. De basiswetgeving over deze producten is niet onderhandelbaar.

Niveau van standaarden

Wat equivalentieverklaringen precies betekenen en of dit zou leiden tot verlaging van standaarden was ook door meerdere deelnemers opgebracht. Dit is niet het geval. Equivalentieverklaringen, het woord zegt het al, zijn alleen mogelijk als de veiligheidseisen gelijkwaardig zijn. Het tast niet het voorzorgsprincipe van de EU aan.

Dierenwelzijn

Het meenemen van dierenwelzijn was een ander onderdeel van het gesprek. EZ en BZ gaven aan dat dierenwelzijn zeker aan boord wordt genomen. Het onderhandelingsmandaat van de Europese Commissie is ook door inzet van Nederland aangescherpt voor wat betreft dierenwelzijn.

Afronding

BZ sloot de bijeenkomst en gaf aan dat er meerdere zullen volgen. Op 17 april heeft een consultatie over ISDS plaatsgevonden (verslag bijgevoegd).